

MEGFELELNI

PÁRATLAN OLDAL - LXV. évfolyam, 7. szám, 2021. február 19.

2020 derekán cikkeztek néhányan az új tankönyvcsaládokról, köztük a különösen politikaérzékeny történelemtankönyvekről. Ilyen előzmények után kíváncsian vettem kézbe, majd kezdtem tanítani az új ötödikes tankönyvet. Nem is olyan rossz! Igyekszik a gyerekek nyelvén szólni. Bővelkedik mítoszokban, mesékben, mondákban. Tartalmaz forrásokat és különösen sok képet és rajtot. Viszont nem terhel agyon lexikális adatokkal, nevekkel. Az időrendet a tematikus elvvel elegyíti, inkább ez utóbbi fölényével.

A magyarok eredetének ismertetése során azonban nehéz helyzetbe került a tankönyvírócsapat. Lehet-e egyszerre képviselni a NER holdkóros világát, a hun-magyar azonosság vagy rokonság téziséét és a finnugor nyelvrokonság tudományos elméletét? A szerző tojástáncot jár. A szöveg igazi filológiai csemege. Az oldal egyetlen vastag betűvel kiszedett szókapcsolata: „a magyarok a hunoktól származnak”. Csakhogy nem a tankönyvíró, hanem a magyar mondák szerint. Aztán arról olvasunk, hogy a nyelvészek a magyar nyelvet a finnugor nyelvrokonságba sorolták (sic! nem sorolják!). Kritikában a finnugor nyelvrokonság részesül. Pedig nem sok tudományos tézis van a kötetben, melyet bírálókat illetne. A hun-magyar rokonság nem kap cáfolatot. Sőt, később megtudjuk, hogy „a hun-magyar rokonság sem pusztán a mesék világába tartozik”. Mi több, a magyar népnév is hun eredetű. Viszont ugyanezen a lapon található a nyelvcsaládok európai térképe – ahol a magyarok (kik egyébként ezen a térképen egész Erdélyt benépesítik, s egyedül népesítik be) az uráli, ezen belül a finnugor nyelvcsaládba tartoznak. Mindösszesen, a könyv talán legnehezebben kezelhető oldala keletkezik. A tankönyvíró bátran egy komoly nyelvész szemébe nézhet: kiállt a finnugor nyelvrokonság igazsága mellett. És nyugodtan fogadhatja a holdkóros világ gratulációját: elvégre képviseli a hun-magyar hagyományt. Hogy mit kezd ezzel a gyerekek? Egyedül semmit. Vagy a vastag betűvel kiszedett részt tanulja meg. A többi a tanáron múlik.

Hiába no, nem véletlenül szokták azt mondani: nem lehet egyszerre szűznek is maradni, meg kiállni a sarokra pénzt keresni. Vagy mégis?